

Výukové cíle

Ingrid Čejková
Školní didaktika

Výukový cíl je...

představa o kvalitativních a kvantitativních
změnách u jednotlivých žáků v oblasti
kognitivní, afektivní a psychomotorické,
kterých má být dosaženo ve stanoveném čase v
procesu výuky.

Kalhous (2002)

Dělení výukových cílů

Podle míry obecnosti:

obecné (vzdělávací cíle)

specifické (výukové cíle)

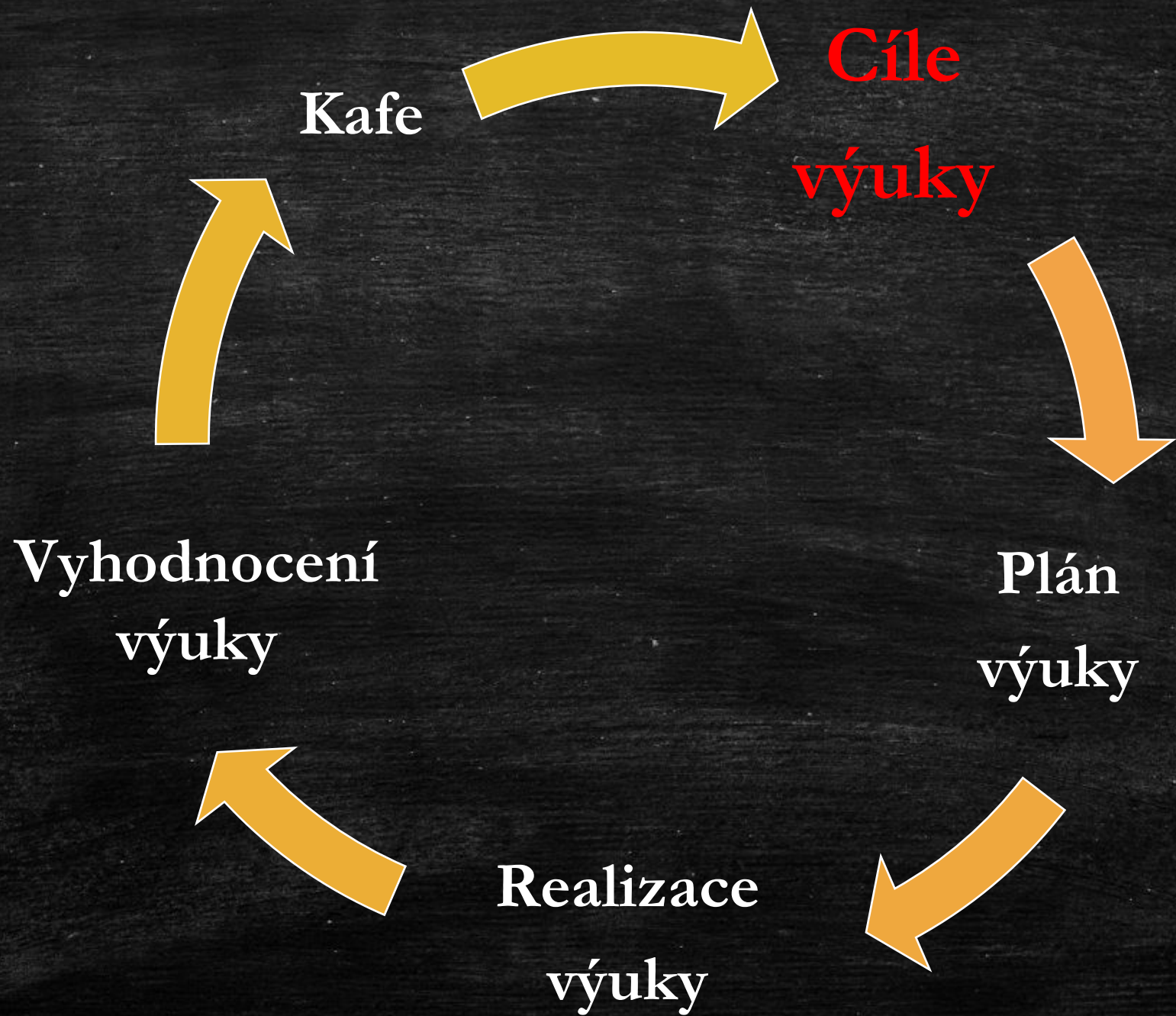
konkrétní (cíle aktivit)

Podle obsahového zaměření:

psychomotorické výukové cíle (Davea)

afektivní výukové cíle (Krathwohl)

kognitivní výukové cíle (Bloom)

Jak formulovat výukové cíle?

Správně formulovaný cíl

Žák bude na konci hodiny schopen vyjmenovat tři stěžejní díla K. Čapka.

Žák zvládne samostatně analyzovat rétorické figury v básni Máj.

Žák dokáže vysvětlit důvody, které vedly k započetí první světové války.

Nesprávně formulovaný cíl

Představit žákům výčet nepravidelných sloves.

Žák bude umět hovořit o tématu *moje rodina*.

Žák si zapamatuje co nejvíce slovíček z učebnice.

SMART

Specifický: vztah ke konkrétní činnosti

Měřitelný: stanovení kvality i kvantity

Akceptovatelný: v souladu s potřebami žáků

Realistický: reálná dosažitelnost cíle

Termínovaný: ohraničený v čase

Bloomova taxonomie výukových cílů: Kognitivní náročnost

Tvorba

Hodnocení

Analýza a syntéza

Aplikace

Porozumění

Zapamatování

Příklady náročnosti úkolů

Zapamatování: Bez použití poznámek a jiných informačních zdrojů napište, co jste si zapamatovali k těmto pojmům: J. J. Rousseau, J. G. Herder, hnutí Sturm und Drang, žánr balada, preromantická lidová tvorba a báseň Růžička od Goetheho.

Porozumění: Přečtěte si báseň Růžička od Goetheho a interpretujte ji, o čem báseň vypovídá, co má sdělit.

Aplikace: Podívejte se na nejznámější obraz romantického hrdiny od C. D. Friedricha a vzpomeňte si na to, co už o romantismu víte, a na základě toho charakterizujte romantického hrdinu.

Příklady náročnosti úkolů

Analýza a syntéza: Porovnejte originál básně Růžička od Goetheho v němčině s překladem v češtině co do zvukové podoby básně a identifikujte, jak se překlad liší od originálu.

Hodnocení: Jakým způsobem může šestnáctiletého člověka poškodit pornografie (v souvislosti s textem Markýze de Sade)?

Tvorba: Napište, jak byste postupovali, kdybyste byli autoři děsivého námětu filmu?

Pomocná aktivní slovesa pro tvorbu cílů

Zapamatování: definovat, identifikovat, vytvořit seznam, vyjmenovat, opakovat, vzpomenout si, rozpoznat, zapsat, spojit, zopakovat, podtrhnout, zvýraznit...

Porozumění: vybrat, uvést příklad, předvést, popsat, určit, rozlišovat, vysvětlit, vyjádřit, říci vlastními slovy, přeformulovat, sdělit, přeložit, simulovat, zkontrolovat, interpretovat...

Aplikace: aplikovat, demonstrovat, načrtnout, zobecnit, uvést vztah mezi, plánovat, použít, prokázat, řešit, vyzkoušet, rozlišit, připravit...

Pomocná aktivní slovesa pro tvorbu cílů

Analýza a syntéza: provést rozbor, najít vztah, porovnat, shrnout, dát do souvislostí, seřadit do logických posloupností, identifikovat příčiny a následky, kategorizovat, klasifikovat, kombinovat, odhadnout, odvodit, zpochybnit...

Hodnocení: kritizovat, obhájit, ocenit, posoudit, podpořit názory, oponovat, prověřit, srovnat s normou, vybrat, uvést klady a zápory, zdůvodnit, zhodnotit...

Tvorba: upravit, organizovat, formulovat, reorganizovat, složit, navrhnout, spravovat, řídit, vytvořit systém, zrekonstruovat, předpovědět, navrhnout...

Sedm pravidel kognitivně náročné výuky

1. Nové pojmy by měly být vysvětleny.
2. Komunikační struktura by měla odpovídat momentálnímu průběhu výuky.
3. Aktivizace žáků je předstupněm cvičení v argumentaci.
4. Učení se potřebuje čas.
5. Učitel by měl rozhodovat o tom, kdo bude odpovídat.
6. Učitel by měl být arbitrem výuky.
7. Učitel by měl formulovat standard dobré práce.

Zdroj: Švaříček